

doc. dr. sc. Matko Pajčić¹

Marijana Konforta, mag.iur.²

**PRIKAZ KONFERENCIJE „ANNUAL CONFERENCE ON EU CRIMINAL JUSTICE
2017“
ERA, Trier, 23. - 24. listopada 2017. godine**

U Trieru, Njemačka, održana je 23. i 24. listopada 2017. godine u organizaciji Akademije za europsko pravo (*Die Europäische Rechtsakademie, ERA*) redovita „Godišnja konferencija o europskom kaznenom pravosuđu 2017“ (*Annual Conference on EU Criminal Justice 2017*).³ Sudionici konferencije bili su sveučilišni nastavnici, odvjetnici, tužitelji, suci i državni službenici koji se u svojem radu bave i susreću s kaznenim pravom EU u različitim aspektima.

Konferencija je bila fokusirana na najnovija pitanja kaznenog prava EU i njegov budući razvoj, s naglaskom na 15 godina europskog uhiđenog naloga (dalje: EUN) te razumijevanje i suzbijanje tzv. „budućih zločina“ ili zločina 2.0“.

Nakon uvodnog govora i predstavljanja programa i izlagača, konferencija je počela prvom tematskom cjelinom, „Trenutni razvoj i buduće inicijative u europskom kaznenom pravosuđu: Perspektiva Vijeća Europske unije (*Current Developments And Future Initiatives In EU Criminal Justice*).“⁴

¹ doc. dr. sc. Matko Pajčić, docent na Pravnom fakultetu u Splitu

² Marijana Konforta, mag. iur., doktorandica na Pravnom fakultetu u Zagrebu

³ Sudjelovanje na konferenciji financirala je Hrvatska zaklada za znanost projektom br. 8282 *Croatian Judicial Cooperation in Criminal Matters in the EU and the Region: Heritage of the Past and Challenges of the Future*, voditeljica projekta prof. dr. sc. Zlata Đurđević.

⁴ Program konferencije dostupan na <https://www.era.int/upload/dokumente/19836.pdf> (1.4.2018.)

Prvo predavanje održao je **Gilles Duval**, voditelj odjela u Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije, Pravosuđe i unutarnji poslovi,⁵ na temu „Recentni zakonodavni razvoj i ključni prioriteti u razdoblju 2018.-2020. u europskom kaznenom pravosuđu“ (eng. *Recent legislative developments and key priorities for 2018-2020 in EU criminal justice: the perspective of the Council of the European Union*). Uvodno je istaknuo relevantni pravni okvir i politički kontekst, prije svega članke 82. do 86. Ugovora o funkcioniranju Europske unije koji uređuju pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima te strateške smjernice Europskog vijeća kao okvir koji određuje prioritetna područja. Glavni ciljevi na koje je Unija usmjerena proizlaze iz Europske agende o sigurnosti⁶ za 2017. i 2018. godinu, a riječ je o ECRIS-TCN,⁷ uzajamnom priznanju naloga za zamrzavanje i oduzimanje, suzbijanju pranja novca putem kaznenog prava, borbi protiv prijevare i krivotvorenja ne-gotovinskih sredstava plaćanja (povezanoj s tzv. cyber pitanjima) i borbi protiv zabranjenog trgovanja kulturnim dobrima (povezanoj s terorizmom). Naveo je važeće, post-Lisabonske, postupovne i materijalne europske instrumente. U prve pripadaju direktive kojima se jačaju postupovna prava osumnjičenika, okrivljenika i optuženika⁸ te prava žrtava kaznenih djela,⁹ dok drugi obuhvaćaju direktive s područja sprečavanja i suzbijanja trgovine ljudima, suzbijanja seksualnog zlostavljanja i iskorištavanje djece, zamrzavanja i oduzimanja imovine, kaznenopravne zaštite eura i drugih valuta od krivotvorenja i sankcija za zlouporabu tržišta.¹⁰

Od nedavno usvojenih zakonodavnih akata EU istaknuo je tri direktive čiji rokovi za transponiranje istječu u rujnu 2018., odnosno svibnju i srpnju 2019., što ih je činilo

⁵ Head of Unit, Justice and Home Affairs, Judicial Cooperation in Criminal Matters, General Secretariat of the Council

⁶ European Agenda on Security COM (2015)

⁷ European Criminal Records Information System – Third Country Nationals and stateless persons (ECRIS-TCN system)

⁸ Direktiva 2010/64/EU o tumačenju i prevodenju u kaznenim postupcima, Direktiva 2012/13/EU o pravu na informiranje u kaznenom postupku, Direktiva 2013/48/EU o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku; Direktiva 2016/343 o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku; Direktiva (EU) 2016/800 o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima

⁹ Direktiva 2012/29/EU o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela

¹⁰ Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta; Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP; Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP; Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP; Direktiva 2013/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 12. kolovoza 2013. o napadima na informacijske sustave i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP; Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji

značajnima za prisutne ne samo zbog područja koje uređuju već i zato što njihova praktična primjena tek predstoji. Prva je Direktiva (EU) 2016/1919 o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe¹¹ koja je usvojena kao mjera C iz Putokaza za jačanje prava osumnjičenika i optuženika u kaznenom postupku i čiji je cilj uspostaviti zajednička minimalna pravila o pravu na pravnu pomoć osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku i osoba traženih na temelju europskog uhidbenog naloga. Druge dvije su Direktiva (EU) 2017/541 o suzbijanju terorizma koja se odnosi na tzv. strane borbe, sukladno Rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a 2178 iz 2014. g., te Direktiva (EU) 2017/1371 o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije čija se važnost osobito ogleda u činjenici da će predstavljati materijalno pravo za Europskog javnog tužitelja.¹² Nadležnost Europskog javnog tužitelja obuhvaćat će samo tzv. PIF kaznena djela tj. ona na štetu financijskih interesa Unije. Cilj Europskog javnog tužitelja jačanje je zaštite tih interesa i uspostava koherentnog i učinkovitog sustava istraživanja i progona takvih kaznenih djela. Prezentirao je pravni okvir Ureda europskog javnog tužitelja, pozadinu i razloge njegove uspostave, njegov ustroj i specifičnosti njegovog budućeg funkcioniranja. Ključne prioritete europskog kaznenog pravosuđa u narednom razdoblju identificirao je u cyber sferi, što podrazumijeva potrebu uspostavljanja sveobuhvatnog pristupa cyber sigurnosti i cyber zločinima, te na području borbe protiv terorizma. Izazovi na cyber području su višestruki i osobito važni jer cyber rizici i napadi utječu na demokratske procese, ključne usluge i infrastrukturu i slabe povjerenje u digitalnu ekonomiju. Suradnja država članica u identificiranju i progonu počinitelja nužna je za učinkovit odgovor na izazove koje predstavljaju cyber zločini. Kako bi odgovorilo na izazove, Vijeće je usvojilo zaključke o poboljšavanju kaznenog pravosuđa u cyber području i ustrojilo posebnu radnu grupu o tim pitanjima. Na ovom se području također ističe problematika elektroničkih dokaza (e-dokazi), čije značenje u kaznenim postupcima raste, i enkripcije koja je značajna za funkcioniranje ekonomije, ali istovremeno predstavlja teškoću istražnim tijelima i tijelima kaznenog progona. Osim toga, Duvall je istaknuo potrebu regulacije na području zadržavanja podataka, s obzirom na presude Suda Europske unije (dalje: Sud EU ili Sud) u predmetima *Digital Rights Ireland* i *Tele2*. U *Digital Rights Ireland* Sud je odlučio da je Direktiva 2006/24/EZ od

¹¹Direktiva (EU) 2016/1919 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga

¹² Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP; Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima

15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka nevaljana, a u predmetu *Tele2* da se članku 15. stavku 1. Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama protivi nacionalni propis koji u cilju borbe protiv kriminaliteta određuje opće i neselektivno zadržavanje svih podataka o prometu i lokaciji svih pretplatnika i registriranih korisnika u pogledu svih sredstava elektroničke komunikacije. Predavanje je završio zaključcima Europskog vijeća iz lipnja 2017. koji pozivaju na konkretne radnje u borbi protiv terorizma, mržnje i nasilnog ekstremizma.

Drugo predavanje održao je **David Fennelly**, odvjetnik i docent na School of Law, Trinity College Dublin, na temu „Sudbina zadržavanja podataka: Nacionalne i međunarodne perspektive“ (eng. *The Fate of Data Retention: National and International Perspectives*). Uvodno definirajući zadržavanje podataka (eng. *data retention*) i njegovu važnost, naveo je kako se zadržavaju prometni i lokacijski podaci koji nastaju korištenjem različitih telekomunikacijskih usluga. Riječ je o pretplatničkim podacima, podacima o izvoru i destinaciji podataka i lokacijskim podacima, koji mogu biti vrijedan izvor informacija istražnim tijelima. Međutim, zadržavanje ne obuhvaća sadržaj komunikacija i stoga ga je važno razlikovati od čuvanja (pohrane) podataka (eng. *data preservation*). Središnji dio predavanja bila je Direktiva 2006/24/EC o zadržavanju podataka,¹³ praksa Suda koja se na nju odnosi i razvoj koji se u budućnosti može očekivati s obzirom na zaključke Suda. Unija je pristupila harmoniziranju sustava država članica na području zadržavanja podataka u kontekstu terorističkih napada u Madridu i Londonu 2004. i 2005. g. Što se tiče sadržaja Direktive, u članku 1. definirala je podatke koje je trebalo zadržavati te obvezu država članica da usvoje mjere kojima će osigurati da se podaci zadržavaju. Pristup podacima je člankom 4. stavkom 1. Direktive bio omogućen samo nadležnim nacionalnim tijelima u posebnim slučajevima, sukladno nacionalnom pravu i poštujući temeljna prava. Međutim, reakcije na Direktivu u državama članicama bile su brojne i burne. Propisi kojima je bila implementirana bili su predmet razmatranja ustavnih sudova što je rezultiralo i njihovim ukidanjem u više država (Bugarska, Češka, Njemačka, Rumunjska itd.). Unatoč takvim reakcijama, Komisija je inzistirala na primjeni Direktive (postupci protiv Švedske, Grčke, Njemačke). Sudbinu Direktive u konačnici je odlučio Sud proglašivši je nevaljanom već spomenutom presudom od 8. travnja 2014. u spojenim predmetima C-293/12 i C-594/12 (*Digital Rights Ireland i*

¹³ Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC

Seitlinger and Others), povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji su uputili irski i austrijski sud. Analizirajući navedenu presudu, Fenelly je ukazao kako je zadržavanje podataka široko i osobito ozbiljno miješanje u prava zajamčena člancima 7. i 8. Povelje o temeljnim pravima. Riječ je o miješanju u temeljna prava gotovo čitave europske populacije te Direktiva „na općenit način obuhvaća svaku osobu i sva sredstva elektroničke komunikacije kao i sve podatke o prometu bez ikakvog razlikovanja, ograničenja ili iznimke s obzirom na cilj borbe protiv teških kaznenih djela.“¹⁴ Istovremeno, Direktiva nije zahtijevala postojanje odnosa između podataka i prijetnje javnoj sigurnosti, nije propisivala objektivne kriterije niti ograničenja za pristup podacima. Posebice, nije propisivala da pristup podacima ovisi o prethodnom ispitivanju koje bi proveo sud ili drugo nezavisno tijelo, a manjkavosti su postojale i u pogledu vremenskog okvira zadržavanja podataka. Sud je Direktivu utvrdio nerazmjernom na temelju čl. 7. i 8. Povelje i proglasio je nevaljanom, ali nije ograničio vremenski učinak te odluke. Fenelly je smatrao da je ova presuda od velike važnosti za pozicioniranje Suda i ukazao na njezine odjeke na međunarodnoj razini i u pojedinim državama članicama. Pitanje sudbine zakonodavstva donesenog radi implementacije Direktive u nekim je državama ostalo otvoreno, a otvorilo se i pitanje sudbine kaznenih postupaka u kojima su kao dokaz korišteni zadržani podaci. Druga značajna presuda na ovom području je ona u spojenim predmetima C-203/15 i C-698/15 (*Tele2/Watson*)¹⁵ povodom zahtjeva za prethodnu odluku sudova Ujedinjene Kraljevine i Švedske. Presuda je odgovarala na dva pitanja – zabranjuje li pravo EU nacionalno zakonodavstvo koje predviđa opće zadržavanje podataka te ono koje ne ograničava pristup zadržanim podacima na suzbijanje teških kaznenih djela, uz prethodno sudsko razmatranje i uvjet zadržavanja unutar EU. Odgovor na oba pitanja bio je potvrđan, a važnost presude je i u navođenju detaljnih kriterija kojima se nacionalni zakonodavac mora voditi pri donošenju propisa. Međutim, ona je također otvorila pitanje tzv. ciljanog zadržavanja podataka,¹⁶ što podrazumijeva ne samo kako bi ciljano zadržavanje funkcioniralo i na koje bi se podatke odnosilo, već i dvojbu može li se tu ustvari raditi o čuvanju podataka pod drugim imenom. Za kraj, Fenelly je ukazao na implikacije zadržavanja podataka za zaštitu ljudskih prava, pravosuđe i istražna tijela i na dvojbe o tome tko, na koji način i na kojoj osnovi treba odlučivati o pitanjima povezanima sa zadržavanjem podataka.

¹⁴ Presuda u spojenim predmetima C-293/12 i C-594/12 od 8. travnja 2014., ECLI:EU:C:2014:238

¹⁵ Presuda u spojenim predmetima C-203/15 i C-698/15 od 21. prosinca 2016., ECLI:EU:C:2016:970

¹⁶ Ibid., v. stavke 108-111 presude.

Posljednje prijepodneвно predavanje održao je **Luis Lemos Triunfante**, sudac i sekundirani portugalski stručnjak u Eurojustu, na temu „EUN i uloga Eurojusta: alati, prikupljeno iskustvo i perspektiva“ (eng. *The EAW and the role of Eurojust: tools, accumulated experience and prospective*). U svojem je predavanju iznio relevantnu pravnu osnovu, statističke podatke, prezentirao je priručnik o tome kako izdati i izvršiti EAW, objasnio ulogu Eurojusta u slučaju više izdanih europskih uhidbenih naloga u smislu članka 16. stavka 2. Okvirne odluke i u slučaju notifikacije prekoračenja rokova u smislu članka 17. stavka 7. Okvirne odluke. Upozorio je na pravna i praktična pitanja koja su se pojavila u primjeni europskog uhidbenog naloga, kao i na pitanja poštivanja ljudskih prava u kontekstu izvršenja EUN-a. Prisutni su bili zainteresirani za pomoć koju Eurojust pruža državama o tome kojem EUN-u treba dati prioritet kada ih je izdano više, kao i njegova uloga u sprječavanju takvog višestrukog izdavanja. Poteškoće koje je Eurojust u praksi identificirao mogu se podijeliti na one horizontalne prirode (spora i teška komunikacija nadležnih tijela, razlike među pravnim sustavima, loši prijevodi EUN-a, problemi u vezi sukoba nadležnosti); one u vezi sadržaja EUN-a (npr. nedostatne informacije u EUN-u, zahtjevi za dodatnim informacijama, razmjernost), u vezi razloga za neizvršavanje i poštivanje temeljnih prava (npr. uvjeti u zatvorima, zastara, pitanja u vezi kazni doživotnog zatvora); te one u vezi samog postupka predaje i učinka predaje (npr. troškovi, kanali predaje, praktična organizacija predaje, potreba za izvornikom ili ovjerenom preslikom prevedenog EUN-a u kratkom roku). Ukazao je na moguća rješenja nekih od identificiranih problema koja su iznesena u izvješću EUN i zatvorski uvjeti: Izvješće o ishodu tematske rasprave,¹⁷ kao što je pomoć Eurojusta u povezivanju i koordiniranju između nadležnih tijela, razmjena relevantne sudske prakse putem Eurojusta kako bi praktičari u drugim državama stekli uvid u način na koji sudovi u drugim državama rješavaju određena pitanja, razvoj obrazaca za zahtjeve za dodatnim informacijama i sl.

Prvo poslijepodneвно predavanje, u okviru tematske cjeline „15 godina Europskog uhidbenog naloga“, održao je **Ola Löfgren**, tajnik Europske pravosudne mreže na temu „Budućnost EUN-a u okviru pravosudne suradnje u kaznenim stvarima: Perspektiva Europske pravosudne mreže“ (eng. *The future of the EAW in the framework of judicial cooperation in criminal matters: the EJM perspective*). U uvodu izlaganja iznio je ključne elemente EUN-a i

¹⁷ Dostupno na [http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/ejstrategicmeetings/Outcome%20report%20of%20College%20thematic%20discussion%20on%20EAW%20and%20prison%20conditions%20\(May%202017\)/2017-05_9197-17_Outcome-Report-on-EAW-and-Prison-Conditions_EN.pdf](http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/ejstrategicmeetings/Outcome%20report%20of%20College%20thematic%20discussion%20on%20EAW%20and%20prison%20conditions%20(May%202017)/2017-05_9197-17_Outcome-Report-on-EAW-and-Prison-Conditions_EN.pdf) (1.4.2018.)

poteškoće koje se javljaju u njegovoj primjeni. Osim već spominjanih, značajne su odluke *in absentia*, spremnost predmeta da ide na suđenje i duljina pritvora nakon predaje. Posebnu pozornost posvetio je trima odlučujućim čimbenicima za funkcioniranje EUN-a: odgovarajućoj potpori praktičarima, odnosu EUN-a s drugim pravnim instrumentima i sudskoj praksi Suda EU i nacionalnih sudova. Odgovarajuća potpora praktičarima podrazumijeva razvoj i dostupnost odgovarajućih, kvalitetnih priručnika na nacionalnoj razini i razini Unije, stručnjake koji će na ključnim pozicijama u državama pružati potporu i osiguravati funkcioniranje sustava te odgovarajuću ulogu Europske pravosudne mreže i Eurojusta. Od utjecaja na funkcioniranje EUN-a je i njegov odnos s drugim instrumentima, prije svega europskim istražnim nalogom, transferom zatvorenika, ali važan je i utjecaj jamstava postupovnih prava. Ukazao je na pitanja koja se javljaju u praksi Suda EU i nacionalnih sudova, a čije rješavanje nužno utječe na funkcioniranje EUN-a, što će i ubuduće biti nužno pažljivo pratiti. U tom smislu, značajnija pitanja koja su se do sada postavila odnose se na pojam nadležnog pravosudnog tijela za izdavanje naloga, odluke *in absentia*, rokove predaje, preuzimanje izvršenja strane osuđujuće presude kad se ne izvršava EUN itd.

U idućem izlaganju profesorica **Anne Weyembergh**, (predsjednica Instituta za europske studije, Université Libre de Bruxelles), govorila je o europskom uhidbenom nalogu u praksi Suda Europske unije. Navela je kako je Sud Europske unije do sredine listopada 2017. donio ukupno 22 odluke koje se odnose na europski uhidbeni nalog, od kojih se neke bave i pitanjem pravičnosti postupanja i zaštite temeljnih prava. Vrlo je interesantna njena ocjena razvoja, odnosno promjene u stajalištima Suda u odnosu na tumačenje Okvirne odluke o europskom uhidbenom nalogu. Upozorava da je Sud evoluirao u svojim stajalištima u pravcu veće zaštite temeljnih prava tražene osobe. Weyembergh tako dosadašnju praksu dijeli u tri stadija: 1) nezainteresiranost za pitanja ljudskih prava i jasno usredotočenje na učinkovitost/borbu protiv kriminala i nekažnjivosti, praćenu visokim stupnjem uzajamnog povjerenja (predmeti *Mantello* i *Radu*), 2) jasna potraga za ravnovjesjem između učinkovitosti i ljudskih prava (v. predmete *Jeremy F, Lanigan*), te 3) pomicanje težišta prema zaštiti ljudskih prava (v. predmete *Aranyosi i Căldăraru, Dworzecki, Bob Dogi, Zdziaszek* i *Tupikas*). U svom izlaganju se nije zadržala samo na iznošenju dosadašnje prakse, već je iznijela i neka svoja razmišljanja o perspektivi razvoja prakse tog suda o EUN u bliskoj budućnosti, pri čemu je otvorila pitanje mogućeg pokretanja postupka zbog povrede prava protiv nekooperativnih država te ukazala i na povećan broj zahtjeva za prethodnim odlukama te moguću potrebu reorganizacije rada Suda Europske unije.

U posljednjem izlaganju prvog dana **Kasper van der Schaft**, tužitelj, Centar za međunarodnu pravnu pomoć iz Amsterdama, Nizozemska, govorio je o konkretnoj primjeni EUN-a i zamjenjivanju dugotrajnih postupaka izručenja unutar Unije, iz perspektive država članica (eng. „*The concrete application of the EAW: replacing lengthy extradition procedures within the EU's territorial jurisdiction — the perspective of Member States*“). Centar za međunarodnu pravnu pomoć središnje je nizozemsko tijelo nadležno za primanje svih EUN-a, koje ujedno savjetuje o nizozemskom pravnom sustavu i surađuje s policijom kada je to potrebno. Ukazujući na razloge koji su doveli do potrebe uspostave EUN-a, naglasio je da je njegov temelj uzajamno priznanje i uzajamno povjerenje. Naveo je razlike između instrumenata sustava tradicionalne međunarodne pravne pomoći i EUN-a i prednosti EUN-a. Postupak izvršenja EUN-a odvija se izravno između pravosudnih tijela, ministarstva pravosuđa ne odlučuju i ne komuniciraju, relativno je brz i manje je razloga za odbijanje izvršenja. Prednosti EUN-u u odnosu na tradicionalno izručenje prikazao je i konkretnim slučajem iz nizozemske prakse. Iskustvo Nizozemske prisutnima je bilo osobito zanimljivo s obzirom da se sva pitanja u vezi EUN-a u Nizozemskoj rješavaju na jednom specijaliziranom sudu, amsterdamskom, koji je prva i zadnja instanca. To je jedan od razloga vrlo detaljnog ulaženja u problematiku i razmjerno većeg broja predmeta koje u vezi EUN-a Nizozemska generira pred Sudom EU (11 zahtjeva za prethodnu odluku od 2015.). Tako je u predmetu C-579/15 (*Poplawski*) Sud EU dao tumačenje članka 4. stavka 1. Okvirne odluke te se razgovaralo o samoj presudi i njezinom značenju.¹⁸ Govoreći o nizozemskom iskustvu, također je prikazao predmete u kojima je amsterdamski sud uputio pitanja Sudu EU. Statistički podaci koje je prezentirao pokazuju da je broj EUN-a koje je Nizozemska primila porastao od 177 naloga 2004. godine na 915 2015. i 845 naloga 2016. godine. Vrijeme od uhićenja do donošenja odluke nizozemskog suda je 2016. godine u 76,5 % slučajeva bilo kraće od 90 dana. Amsterdamski je sud 2016. od 517 odluka u 83 % slučajeva odlučio predati osobu. Prikazao je na primjerima iz prakse razloge za odbijanje izvršenja EUN-a i problem jezičnog razumijevanja. Što se tiče pitanja ljudskih prava, naveo je da se odvjetnici redovito pozivaju da će predaja dovesti do povrede prava iz Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, i prikazao utjecaj presude *Aranyosi i Căldăraru*¹⁹ na odluke

¹⁸ Presuda Suda (peto vijeće) od 29. lipnja 2017. u predmetu C-579/15; ECLI:EU:C:2017:503

¹⁹ Presuda Suda (veliko vijeće) od 5. travnja 2016. u spojenim predmetima i C-404/15 i C-659/15 PPU; ECLI:EU:C:2016:198

amsterdamskog suda. Zaključno, prisutni su na dva predmeta razmotrili konkretna praktična pitanja izvršenja EUN-a.

Posljednji dan konferencije počeo je izlaganjem **Rodneya Dixona**, QC, odvjetnika, Temple Garden Chambers, London, Ujedinjena Kraljevina. Tema izlaganja bio je „Pravni okvir i problemi u odnosu na tradicionalnu međunarodnu pravnu pomoć u digitalnom dobu“ (*eng. Legal framework and problems regarding traditional MLA in the digital age*). Ukazao je na odnos međunarodne pravne pomoći i privatnosti te napetost i pitanja koja se u tom pogledu javljaju. Kazneni predmeti u kojima se javljaju anonimne mreže i enkriptirani podaci posebno su izazovni u današnje vrijeme. Dixon je ukazao na konkretne izazove i elaborirao ih.

Konferencija je zaključena predavanjem **Federica Paesana**, višeg specijalista za financijske istrage, Basel Institute on Governance. Njegovo izlaganje imalo je jednim dijelom i uvodni karakter u svijet kriptovaluta, u prvom redu Bitcoina, te decentraliziranog načina funkcioniranja blockchain tehnologije. Ukazao je na važnost oduzimanja imovinske koristi počiniteljima kaznenih djela te upozorio na teškoće s kojima se tijela kaznenog progona danas susreću s obzirom da pripadnici kriminalnih skupina sve više imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom čuvaju u formi kriptovaluta, te je stoga pojasnio najčešće načine čuvanja kriptovaluta, osobito „paper-wallet“ i „hardware-wallet“ zajedno s pripadajućim pojmovima javnog ključa („public key“) te privatnog ključa (private key“). Iznesen je i niz slučajeva u praksi u kojima su od okrivljenika oduzeti bitcoini. Za pitanje pronalaska i oduzimanja imovinske koristi stečene kaznenim djelom pohranjene u obliku kriptovaluta, od osobite je koristi bio dio izlaganja o indikatorima na koje se nailazi pretragom stana i računala okrivljenika, a koji ukazuju na vjerojatnost pohrane kriptovaluta. Istaknuo je i da je u praksi u nekim državama otvoreno i pitanje odnosa prisiljavanja okrivljenika da otkrije svoj privatni ključ, odnosno njegovog kažnjavanja ako to ne učini, a vezano uz prava obrane te načelo *nemo tenetur se ipsum accusare*.